

Våra Gårdar
Box 12825
112 97 Stockholm

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande över betänkandet av utredningen för ett stärkt civilsamhälle SOU 2016:13

Riksföreningen Våra Gårdar har anmodats att yttra sig avseende utredningen "Palett för ett stärkt civilsamhälle".

Presentation

Våra Gårdar, riksföreningen för nykterhetsrörelsens allmänna samlingslokaler, är en intresseorganisation och serviceorgan för nykterhetsrörelsens samlingslokaler i Sverige. De flesta Våra Gårdar-lokalerna är samlingslokaler såsom föreningslokaler, men även kursgårdar, konferensanläggningar, sommarhem, folkhögskolor och folkparker finns bland de cirka 600 medlemmarna.

Våra Gårdars ändamål är att värna de allmänna samlingslokalerna som nykterhetsrörelsen förfogar över och stimulera tillkomsten av nya samt utveckla dessa i positiv riktning samt slutligen verkar för att de helnyktra miljöerna etableras i flera sammanhang.

Våra Gårdar är medlem i och ställer sig bakom Ideell kulturallians remissyttrande och understryker särskilt behovet av en tydlig dialog om samlingslokalernas roll i ett framtida civilsamhälle - därefter följer yttrande med förslag och kommentarer om de enskilda förslagen.

Ideell kulturallians är en samarbetsorganisation som samlar enskilda förbund och paraplyorganisationer inom kultursektorn. Sammanlagt representerar de 20 organisationerna över 1 miljon medlemmar. Föreningslivet på kulturområdet är en viktig del av den kulturella infrastrukturen framförallt i det lokala perspektivet men även regionalt och nationellt. Verksamheter som står för sig själva och möjliggör att människor överallt i landet kan delta i kulturen.

Syftet med Ideell kulturallians arbete är att synliggöra betydelsen av våra verksamheter ur ett samhälls- och kulturpolitisk kontext. Framförallt verkar vi för ett ökat inflytande för civilsamhället inom ramen av kultursamverkansmodellen genom att initiera regionala ideella kulturallianser som plattformar för att samla ett brett civilsamhälle. Målet är att förbättra förutsättningarna för civilsamhället och att samtidigt bidra med kunskap och engagemang för att utveckla och förnya kulturen över landet. Vi följer samrådsprocesserna inom kultursamverkansmodellen och bevakar arbetet med regionala överenskommelser. Vi stödjer Statens kulturråd och regionerna genom att årligen analysera kulturplanerna och ge inspel utifrån civilsamhällets perspektiv. Ideell kulturallians har också tagit fram en modell och ett verktyg för samrådet mellan förvaltning och civilsamhället.

Ideell kulturallians har haft förmånen att ha varit representerad i utredningens referensgrupp och har haft möjlighet att under arbetets gång komma in med kommentarer och synpunkter till utredaren. Processen har präglats av öppenhet och ett genuint intresse för våra frågor. En "Palett för ett stärkt civilsamhälle" är omfattande och beskriver både civilsamhällets styrkor och de många utmaningar som det civila samhället möts av. Många av de bedömningarna som görs i utredningen överensstämmer med Ideell kulturallians analys av civila samhällets behov och förutsättningar. Det som Ideell kulturallians generellt saknar i utredningen är förslag på skarpa reformer, utredningen blir mer av beskrivande karaktär. Delar av utredningen blir också väl instrumentell.

Den inledande beskrivningen av civilsamhällets roll i demokratin och samhället samt dess betydelse för tillit och social samanhållning är ett bra avstamp. Utredningen fick genom tilläggsdirektivet en bredare belysning av det civila samhället som helhet. Tyvärr gavs inte utredningen varken extra tid eller utökade resurser. Och till skillnad från "Demokratiutredningen" inget utrymme att ta fram oberoende forskningsrapporter som kunnat medverka med fördjupad kunskap till utredningen. Finansieringsfrågan ingick inte heller så ibland haltar utredningen då vissa logiska luckor uppstår när bedömningar och förslag presenteras.

Delar av demokratiutredningens rapporter lyfts in i civilsamhällsutredningen och bidrar i begränsad omfattning. Det skulle ha gynnat utredningen om våra frågeställningar undersökts med civilsamhället som utgångspunkt. Med tanke på civila samhällets viktiga roll i demokratin är det en brist att våra frågor inte gavs den tyngd och det utrymme.

Våra Gårdar är som samlingslokalorganisation en grund för det demokratiska arbetet i ett svenskt samhälle av dagens karaktär. Våra Gårdars samlingslokaler i Sverige drivs av ideella krafter och är geografiskt fördelade över hela landet. Våra Gårdar, tillsammans med de övriga organiserade samlingslokalorganisationerna, Bygdegårdar och Folkets Hus och Park erbjuder tillsammans närmare 3000 mötesplatser för föreningsliv, kultur och folkbildning.

Samlingslokalerna utgör fysiska hus och fastigheter där civilsamhället aktörer i form av ideella organisationer, huvudsakligen lokalföreningar, tillhandahåller den infrastruktur som ger möjlighet till de mötesplatser ett demokratiska arbete i det lokala sammanhanget

Stödet till att utveckla samlingslokalerna, finna nya sammanhang och driftsformer är viktigt för att hålla denna infrastruktur levande inför framtiden. Att finna och skapa nya mötesplatser är förenat med kostnader både ideellt, personellt och ekonomiskt - inte minst i storstadsområden. Att driva och finansiera dessa är kostsamt och samhällsstödet till verksamheten måste ha en långsiktig inriktning för att säkra driften och finansiering av fastigheterna.

Våra Gårdar som aktiv samlingslokalorganisation i civilsamhället har erfarenhet och kunskaper i de villkor som berör möjligheterna för att skapa och driva samlingslokaler. Kunskaper och erfarenhet som kan komma samhället tillgodo i en fungerande dialog. Den efterfrågan på nya mötesplatser och samlingslokaler som nu är synliggjord och omnämns under stycke 5.3.5 är angelägen att bemöta och svara på. Samlingslokalorganisationer såsom Våra Gårdar är en samarbetspart i detta arbete.

4.1.4 Att företräda en grupp – civilsamhället som röstbärare och opinionsbildare

Bedömning: Det offentliga Sverige, på såväl statlig som regional och lokal nivå, bör aktivt fortsätta värna civilsamhällets självständighet i dess röstbärarroll.

Förslag: Statliga myndigheter ska årligen rapportera om de kontakter och samråd som myndigheten inom ramen för sitt uppdrag har haft med det civila samhället och när så bedöms relevant.

Regeringen ska årligen till riksdagen rapportera de kontakter och samråd som statliga myndigheter och Regeringskansliet har haft med det civila samhället.

Ideell kulturallians och Våra Gårdars kommentar: Vi delar utredningens analys och bedömning och vi stödjer ovan förslag. Vi vill trycka på betydelsen av transparens och civila samhällets möjlighet att ta del av de skriftliga rapporterna. Det bör också finnas en möjlighet för civilsamhället att ifrågasätta eventuella myndigheter som inte bedömer det relevant att ha kontakt med civila samhället, under förutsättning att det finns ett civilsamhälle inom det området som berör myndigheten. Våra Gårdar och IKA föreslår att förslaget följs upp och utvärderas vartannat år.

4.1.5 Vikten av strukturer för dialog och inflytande

Bedömning: Den politiska ledningen bör delta mer i befintlig struktur för dialog med det civila samhället på nationell nivå. Fortlöpande uppföljning av de åtgärder som parterna gör i samband med dialogen bör fortsatt säkerställas. Överenskommelseprocesser och andra modeller för strukturerade samtal bör användas för samverkan med det civila samhällets organisationer lokalt och regionalt.

I de pågående eller planerade dialog- och överenskommelseprocesserna bör kommuner och landsting också bjuda in nätverk och andra delar av civilsamhället som inte har en formaliserad juridisk form.

Ideell kulturallians och Våra Gårdars kommentar: Bedömningen att den politiska ledningen bör delta inom ramen för befintlig struktur för dialog med civilsamhället är bra, ett önskemål som förts fram vid flera tillfällen av civilsamhället. Både i medborgardialoger och också i samråd med civilsamhället har det varit svagt med den politiska närvaron. Behovet att få en rak dialog med politiken grundar sig i en önskan om att våra frågor inte ska filtreras genom tjänstepersoner och att civilsamhället vill föra dialog med de som yttersta kan verkställa våra förslag. All den tid och det engagemang som tas i anspråk för att föra dialog och samråd behöver försvaras i våra organisationer och måste därmed ge något tillbaka.

4.2.1 Kunskapsbrist hos det offentliga

Förslag: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) får ett utbildningsuppdrag att arbeta kompetenshöjande mot statliga myndigheter, kommuner och landsting i frågor som rör civilsamhället. Uppdraget ska genomföras i samråd med relevanta aktörer, såsom SKL, högskolesektorn och civilsamhällets organisationer. Uppdraget åtföljs av särskild finansiering.

Ideell kulturallians och Våra Gårdars kommentar: Vi delar utredningens analys över att det finns brister i kunskapen hos det offentliga om civilsamhället. Vi ser även att det finns behov av åtgärder för att utbilda och öka på kunskapen om civilsamhället. Det vi ställer oss frågande inför är varför uppdraget landar hos en statlig myndighet. MUCF har ganska nyligen fått uppdraget att inom myndigheten ansvara för civilsamhällsfrågorna. En stor del av organisationslivet har därför inte tidigare haft kontakt eller samarbete med MUCF. Ideell kulturallians ifrågasätter om den breda kompetensen finns på myndigheten. Om uppdraget består i att förmedla politiken om civila samhället och EU-koden är myndigheten klart lämpad och kvalificerad. Men om uppdraget innebär att utbilda "god kunskap om civilsamhällets villkor och förutsättningar" anser Ideell kulturallians att uppdraget bör ges det civila samhället. Det är i organisationerna inom de olika verksamhetsområdena-politikområden som den djupa kompetensen finns. Det finns flera stora samarbetsorganisationer som skulle kunna driva utbildning om våra villkor och förutsättningar. Ställ kravet att organisationerna måste samverka med MUCF och SKL men ge uppdrag och resurser till civila samhället organisationer.

Förslaget om att utvärdera den föreslagna satsningen i slutet av tidsperioden anser IKA och Våra Gårdar vara bra och viktigt att det görs.

4.2.2 Ändrade organiseringsmönster kan minska det offentliga vilja att lyssna till det civila samhällets organisationer

Bedömning: Organisationernas roll i demokratin bör värnas när nya sätt att löpande samla in medborgarnas synpunkter och åsikter används.

Våra Gårdar och Ideell kulturallians delar följande kommentar: Vi delar utredningens beskrivning och analys om offentliga minskade intresse av att lyssna till civila samhällets organisationer är problematiskt. Vad utredningen inte tar med är också de demokratiska utmaningar som dialogerna med enskilda personer inom exempelvis ramen för medborgardialoger har. I rapporten "Det våras för medborgardialoger" av Nazem Tahviladeh (Demokratiutredningen) framstår dialogerna som triviala arrangemang till etablerade beslutsprocesser och att de tenderar att domineras av experter. Offentlig förvaltning utformar agendan, sätter ramarna och förvaltar processerna vilket avgör vilket handlingsutrymme deltagarna får. I vilken omfattning dessa forum påverkar beslut är inte transparent. Vi ser motsvarande utmaningar inom kulturen och i samrådsprocesserna. Då är det ändå de civila samhällets organisationer som samråden gäller. Unga vuxna bjuds in som enskilda i samråden men har också i praktiken väldigt lite inflytande. För att inte förtroendet för dialoger som del i de demokratiska processerna nationellt, regionalt och lokalt ska försvinna eller i värsta fall uppfattas som skendemokratiska, behövs att en betydligt skarpare analys än den som i utredningen görs.

4.2.5 Förutsättningar för civilsamhället att delta i samråd och möten

Bedömning: Statliga myndigheter, kommuner och landsting bör använda och utveckla metoder och vägledande dokument för samråd med civilsamhället.

Ideell kulturallians och Våra Gårdar har följande kommentar: En tendens är att vi går mot allt bredare dialoger. Partsgemensamt Forum är ett sådant exempel på statlig nivå och motsvarande på regional nivå är exempelvis överenskommelsen i Skåne där alla verksamhetsområden omfattas. Risker med de nästan institutionaliserade samråden är att det är en begränsad del av civilsamhället som är representerat. De stora skillnaderna mellan organisationernas förutsättningar gör att många inte har råd att delta i formella samråd.

En tredjedel av utredningens förslag förutsätter att civilsamhället bidrar med sin tid och kunskap. Det räknas på vad myndigheters omkostnader blir med de nya uppdragen och vilka medel som måste tillskjutas. För civilsamhällets räkning är det upp till oss själva att avgöra i vilken mån och intresse vi har att ha ökade kontakter med det offentliga. Om det fanns en seriös ambition att få till en bred representation från civilsamhället borde utredningen lagt fram förslag om att täcka lönebortfall och omkostnader för vår medverkan.

Under flera år har samtal förts inom kultursamverkansmodellen på kulturområdet och genom överenskommelserna inom sociala- och integrationsområdet och det hade varit intressant om utredningen ställt en rad kritiska frågor som t.ex. vilka får vara med? Vilken effekt får samråden? På vilket sätt gagnas civilsamhället? Blir vår röst starkare? Värnas vårt oberoende? Vari ligger riskerna? I det fortsatta arbetet med att utveckla dialogerna hade det stärkt civila samhället om utredningen ifrågasatt och problematiserat mer.

4.3.2 Mångfald inom organisationerna

Förslag: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) får i uppdrag att utreda vad som hindrar underrepresenterade grupper i det civila samhällets organisationer.

MUCF vår vidare uppdrag att i nära samverkan med civilsamhällets organisationer arrangera regelbundet återkommande konferenser om mångfaldsfrågor i syfte att sprida kunskap och erfarenheter.

MUCF får också i uppdrag att fördela bidrag till satsningar inom det civila samhällets organisationer för att undanröja interna hinder för ökad mångfald.

Ideell kulturallians och Våra Gårdars kommentar: Kunskapen om vilka trösklar som finns för underrepresenterade grupper att delta i civila samhällets organisationer eller att själva organisera sig behöver öka. IKA stödjer förslaget att utreda frågan genom att forska på området.

Vi anser att satsningar på civilsamhället i först hand ska gå till civila samhällets organisationer istället för myndigheter bör civilsamhället få uppdraget att arrangera konferenser om mångfaldsfrågor. MUCF kan ges uppdraget att fördela bidragen till konferenserna.

IKA och Våra Gårdar stödjer förslaget om satsningarna för att undanröja interna hinder för mångfald.

4.3.3 Nya organisationer

Bedömning: Vid bidragsgivning till paraplyorganisationer på lokal, regional och nationell nivå bör övervägas om krav ska ställas på att paraplyorganisationen erbjuder stöd till nya föreningar eller organisationer.

Våra Gårda och Ideell kulturallians kommentar: Ett stort hinder för ett växande och blomstrande föreningsliv är att inga nya medel tillförs delar av det civila samhället. Stödet står still och ingen uppräkning sker och det innebär över tid ett minskat stöd till organisationerna. Det betyder att när nya organisationer bildas ska samma kaka delas på fler. I utredningens direktiv fanns inte frågan om finansiering med och kanske är det därför att frågan om stöd till nyblivna organisationer hänvisas till paraplyorganisationerna och blir en fråga om mångfald. I utredningen beskriver man hur flera enskilda organisationer arbetar för att fånga upp nya rörelser och skapa lokala nätverk. Det görs stora insatser inom civilsamhället för att få fler att engagera sig och delta. Många organisationer tar här på sig ett viktigt och stort ansvar.

I sammanhanget lyfts paraplyorganisationerna i rollen som möjliggörare för att små organisationer kan göra sin röst hörd. Paraplyerna står även för kompetensutveckling och erfarenhetsspridning. Utredningen konstaterar att de statliga bidragen till paraplyorganisationerna på nationell nivå ser väldigt olika ut, det är också en sanning i ett regionalt perspektiv. Stödet till paraplyorganisationer är väldigt ojämnt och framförallt saknas en analys över varför vissa verksamheter har stöd och andra inte. Detta slår hårt på föreningslivet inom kulturen och speciellt för Ideell kulturallians arbete med att stärka kulturföreningarnas röst på den regionala nivån. Våra Gårdar och IKAs medlemsorganisationer har insett värdet i att mobilisera sig genom samverkan regionalt, då få har regionala stöd. Men för att klara av att samla organisationerna, stå för kompetensutveckling och kunskapsbyggande och spridning krävs resurser. Det måste finnas utrymme i regionerna att stötta organisationer som väljer att gå samman och vara en part i dialogen.

Våra Gårdar och Ideell kulturallians delar önskemålet om en betydligt skarpare skrivning än att det kan "finnas argument" att se över bidragen. Istället läggs ytterligare ett uppdrag kopplat till bidraget.

4.3.4 Ökad social sammanhållning

Förslag: En statlig delegation tillsätts med uppdrag att i nära samverkan med civilsamhällets organisationer och berörda kommuner etablera långsiktiga lokala plattformar för det civila samhället i socioekonomiskt utsatta bostadsområden.

Våra Gårdar delar Ideell kulturallians kommentar: Satsningarna i de socioekonomiskt utsatta bostadsområdena måste vara långsiktiga. För att skapa kontinuitet krävs samverkan mellan etablerade parter inom civila samhället och de medborgare som ska vara med för att göra den sociala

samanhållningen möjlig. Förslaget om att skapa lokala plattformar är en bra idé och Våra Gårdar och IKA stödjer ett sådant initiativ. Förslaget om att inrätta ett kansli på statlig nivå behöver precis som föreslås, utredas vidare. I den utredningen bör man också utreda om inte regionerna/länen tillsammans med civila samhället borde vara mer lämpade att etablera lokala plattformar. Att ha en statlig delegation utan egna resurser förutom omkostnaderna för ett kansli i en så viktig insats tycks osäkert.

5.1.1 Samhällets bristande tilltro och förståelse för civilsamhället

Bedömning: Det bör inte införas en lag om ideella föreningar och för närvarande inte heller en lagreglerad frivillig registrering av ideella föreningar.

Ideell kulturallians kommentar: Ideell kulturallians och Våra Gårdar stödjer utredningens bedömning att det inte bör inrättas en lag om ideella föreningar eller upprättas ett register.

5.1.2 Bristande kunskap om det civila samhället

Bedömning: Statliga myndigheter bör inom sina respektive verksamheter bidra till att politiken för det civila samhället genomförs.

Det bör i samband med arbetet med myndighetsstyrningen övervägas om ett förtydligande av att myndigheten ska samarbeta med det civila samhällets organisationer ska föras in i instruktionen för enskilda myndigheter.

I de regelbundna kontakterna mellan regeringen och myndigheterna bör frågan om myndighetens samverkan med det civila samhället diskuteras.

Förslag: Ett tillägg görs i bestämmelsen i myndighetsförordningen om myndigheters skyldighet att samarbeta med myndigheter och andra så att det anges att samarbetet med andra även ska omfatta det civila samhällets organisationer när det är relevant för genomförandet av myndighetens uppdrag. Vid varje rekrytering av en myndighetschef ska ansvarigt departement överväga om kunskap om och erfarenhet från det civila samhället ska ingå i den kravprofil som upprättas, antingen som ett krav eller som en merit.

Våra Gårdar och Ideell kulturallians kommentar: Föreningslivet möts ibland av okunskap, ointresse eller ovilja att förstå vad civilsamhället är. Det finns flera exempel på när myndigheter inte tar till vara på den kompetens som civilsamhället erbjuder. Vi står många gånger till myndigheters förfogande och är villiga att dela med oss av våra erfarenheter och vår kunskap. Ideell kulturallians stödjer förslaget om att ett förtydligande om myndighetens ansvar att samarbeta med civila samhället skrivs in i förordningen. Risken är annars att förslaget får betydelse endast när en myndighet redan är öppen och mottaglig.

Våra Gårdar och Ideell kulturallians stödjer också förslaget att myndigheterna ska bidra till att politiken för det civila samhället genomförs. Förslaget skulle bidra med att civilsamhällspolitikerna blev känt även inom andra politikområden. För kulturen skulle det kunna bidra till att stödja civila samhället inom kultursamverkansmodellen. Genom att lyfta målet om att förbättra förutsättningarna för civilsamhället skulle syftet med samråden inom modellen öka intresset för civilsamhället att delta.

Ideell kulturallians och Våra Gårdar vill under denna rubrik också lyfta behovet av aktuell och relevant statistik på föreningsverksamhet på kulturområdet. Bristande kunskap om oss är också en fråga om behovet av att ha tillförlitligt statistiskt underlag att luta sig emot. Det finns ingen myndighet idag som har ansvar för att ta fram statistik på våra verksamheter. De modeller som institutet och SCB bygger sin statistik på är föråldrad. Även om statistik till viss del behöver se likadan ut över tid för att kunna göra jämförelser över tid måste ändå nya parametrar och frågeställningar tas fram. Ideell kulturallians

skulle gärna se att Myndigheten för kulturanalys fick i uppdrag att tillsammans med företrädare för civila samhället på kulturområdet undersöka möjligheten att utveckla statistiken på vårt område.

5.1.3 Hänsyn tas inte till det civila samhällets särart

Förslag: Det införs ett krav i kommittéförordningen på att om förslagen i ett betänkande har betydelse för villkoren för det civila samhällets organisationer ska konsekvenserna i det avseendet redovisas i betänkandet. Det införs också krav på i förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning om förvaltningsmyndigheter att i samband med regelgivning som kan påverka organisationerna inom det civila samhällets ska göra en konsekvensutredning avseende vilka effekter som ett genomförande av de nya eller ändrade reglerna får för dessa organisationer.

Våra Gårdar understryker och delar Ideell kulturallians kommentar: Tillsammans med Riksidrottsförbundet och företrädare från övriga delar av civilsamhället uppmanade Ideell kulturallians regeringen att utreda problemet med att allt fler myndigheter likställer ideella allmännyttiga verksamheter med privat näringsverksamhet. Det fanns flera fall där myndigheter suddat ut gränserna mellan föreningsdriven verksamhet och offentlig verksamhet. Även under utredningens gång uppstod nya fall där negativa tolkningar och tillämpningen av olika regelverk inkräktar på föreningslivet.

Utredningen visar på ett komplicerat och komplext område då det kan kopplas både till juridiska avvägningar och också EU-lagstiftning. Vad utredningen föreslår är att angelägna och svårlösta frågeställningar bereds vidare och i andra mindre komplicerade frågor visa på utrymmen i regelverken. Ideell kulturallians vill tydligt peka på vikten av att de frågeställningar som föreslås vidare beredning, skyndsamt utreds vidare. Då flera av utredningens förslag bygger på att uppmana annan tolkning av regelverk behöver dessa förslag följas upp. En ombudsman för civilsamhället skulle kunna vara en väg att gå för att säkerställa att frågor följs upp och att nya uppkomna frågeställningar kan adresseras.

5.1.4 Svårigheter att finansiera verksamhet

Förslag: En översyn ska göras av kriterierna för stöd ur Allmänna arvsfonden enligt lagen om Allmänna arvsfonden, i syfte att möjliggöra långsiktigt stöd.

Våra gårdar och Ideell kulturallians kommentar: Vi stödjer förslaget om att en översyn av kriterierna görs. Vi anser även att utredningen inte ska begränsas till att enbart titta på det långsiktiga stödet och kriteriet nyskapande, utan göra en total översyn av fonden.

5.2.7 Civilsamhällets deltagande i mottagande av asylsökande

Bedömning: Regeringen bör överväga åtgärder som underlättar för det civila samhällets organisationer att långsiktigt bidra till verksamheter som gör tiden i väntan på beslut om uppehållstillstånd meningsfull och förbättrar möjligheten till en snabbare etablering i samhälle, t.ex. svenskundervisning och sociala mötesplatser.

Ideell kulturallians kommentar: Vi ser också behovet av åtgärder som underlättar för civila samhället att bidra till verksamheter för asylsökande. Den roll som kulturen kan spela i detta arbete måste lyftas fram. Det pågår breda samarbeten mellan organisationer på lokal nivå och innan förslag på åtgärder läggs av regeringen vore ett "sakråd" om vilka insatser som behövs, vara en bra form för att ta frågan vidare.

5.3.3 Från överenskommelser till konkreta planer

Bedömning: De lokala och regionala parterna i dialoger, överenskommelser och liknande samarbetsmodeller kan överväga att omsätta de långsiktiga målsättningarna i gemensam planering, t.ex. genom handlings- och uppdragsplaner.

5.3.4 Civilsamhället efterfrågar lokaler till låg kostnad

Bedömning: Kommunerna kan stödja civilsamhällets verksamhet genom att utnyttja befintligt utrymme i regelverket att subventionera lokalhyra. Kommunerna kan också stödja civilsamhällets verksamhet genom att beakta civilsamhällets lokalbehov i arbetet med samhällsplanering.

5.3.5 Synpunkter på bidragsgivningen

Bedömning: Genom att utnyttja de möjligheter som finns kan kommuner och landsting utforma sin bidragsgivning till civilsamhället i syfte att möta några av de utmaningar som civilsamhället upplever. Eventuella förändringar i bidragssystem bör föregås av en analys av det lokala och regionala civilsamhällets behov i relation till kommunens önskemål om inriktning på samarbetet. Några utgångspunkter i analysen kan vara behovet av finansiering för verksamheter som går över flera delar av den kommunala organisationen, möjligheterna att tillmötesgå civilsamhällets önskemål om ökade planeringsförutsättningar samt behovet av ett tillfälligt stöd för nya organisationer.

Ideell kulturallians och Våra Gårdars kommenterar: Utredningen har inte i uppdrag att kartlägga relationerna mellan civilsamhället och det offentliga på lokal eller regional nivå. Däremot ska utredningen identifiera regelverk och tillämpningar som utgör hinder för civilsamhället regionalt och lokalt. Vad utredningen visar är att det finns utrymme att utforma regler i syfte att möta föreningslivets behov. Genom att exemplifiera hur andra kommuner gjort blir det tydligt att det går att stödja föreningslivet genom långsiktig bidragsgivning eller att subventionera lokalhyra. Det finns rum för annat handlande och det bör utnyttjas till vår fördel.

Våra Gårdar delar Ideell kulturallians kommentar att kommunerna behöver se föreningslivet som en jämlik part. Det är viktigt att samråd sker med föreningslivet innan kommunerna beslutat om uppdrag och resursfördelning. Att se den kompetens och de möjligheter som ett starkt föreningsliv innebär. Att värna vår roll som röstbärare och opinionsbildare.

Utredningen fokuserar helt och hållet på överenskommelsen såsom det inte finns andra samarbetsmodeller. Ideell kulturallians saknar att utredningen inte plockar in kultursamverkansmodellen i resonemanget. Utifrån Ideell kulturallians perspektiv skulle modellen gynnas av att konkreta handlingsplaner kopplades till de samråd som förs runt kulturplanerna. Behovet av att vara konkret är stort.

Brist på lokaler är ett av hindren som nämns efter ekonomiska förutsättningar för att kunna bedriva verksamhet. Avsaknaden av mötesplatser på landsbygden och i socioekonomiskt utsatta områden leder till att det är svårt för kulturföreningar att verka. I detta sammanhang vill Ideell kulturallians lyfta vikten av att beakta civilsamhällets lokalbehov i arbetet med samhällsplaneringen. Civilsamhället bör bjudas in och finnas representerat tidigt i planeringsprocesserna.

Vi har ett bidragssystem som skiftar mellan olika kommuner och skapar därmed skilda villkor för att bedriva verksamhet med bra kvalitet. Detta är både kortsiktigt och orättvist. Våra Gårdar och Ideell kulturallians ser ett stort behov av system som skapar förutsättningar för långsiktig och strukturell uppbyggnad.

Ideell kulturallians och Våra Gårdar har två förslag som skulle hjälpa föreningslivet speciellt på den lokala och regionala nivån. Det ena förslaget är att momsbefria köp av tjänster för att möjliggöra att flera föreningar kan gå samman och delfinansiera en tjänst. Det andra förslaget är lika villkor som idrottsrörelsen har i form av att slippa betala arbetsgivaravgifter för ledare upp till ett halvt basbelopp. Det är svårt att i längden försvara att endast idrottsrörelsen ska ha denna typ av ekonomisk fördel.

6.4.5 Idéburet offentligt partnerskap

Bedömning: Den föreslagna regleringen om att upphandling av sociala tjänster eller andra särskilda tjänster vars värde understiger tillämpligt tröskelvärde och som inte har ett gränsöverskridande intresse inte ska omfattas av lagen om offentlig upphandling, kommer att ge kommuner och landsting ökad frihet och flexibilitet vid överlämnande av utförandet av sådana tjänster till idéburna organisationer utan att riskera att idéburna offentliga partnerskap strider mot upphandlingsrätten.

Våra Gårdar och Ideell kulturallians kommentar: Vi ställer vi oss positiva till att utredningens förslag. Ideell kulturallians vill dock påpeka att IOP inte bör tolkas så snävt att endast innefatta sociala tjänster. Vi ser att IOP kan vara ett offentligt partnerskap som även kan gälla andra verksamheter inom exempelvis kulturområdet när upphandling av tjänster råder.

7.6.3 Översyn av befintlig information

Bedömning: Information och stöd på nationell, regional och lokal nivå som vänder sig till civilsamhället bör vara enkel att finna och lätt att känna igen sig i.

Förslag: Relevanta statliga myndigheter får i uppdrag att tydliggöra och anpassa informationen och stödet för att möta civilsamhällets behov.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) får i uppdrag att inom ramen för arbetet i MUCF:s myndighetsnätverk och tillsammans med deltagande myndigheter utveckla och samordna strukturen på den information som statliga myndigheter erbjuder civilsamhället på sina webbplatser.

Ideell kulturallians kommentar: Ett förslag som IKA och Våra Gårdar stödjer.

7.6.4 Webbaserad guide med utgångspunkt i kritiska skeden

Bedömning: Det administrativa stödet bör inriktas på information och stöd som civilsamhällets organisationer behöver i olika skeden när en organisation vill utveckla själva organisationen eller inriktningen på den egna verksamheten.

Förslag: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) får i uppdrag att, tillsammans med företrädare för myndigheter, Sveriges Kommuner och Landsting och civilsamhället, ta fram en webbaserad guide av typen "vanliga frågor" med utgångspunkt i avgörande skeden. Guiden ska också ge information om olika finansieringsformer, däribland EU-fonder.

Våra Gårdar och Ideell kulturallians kommentar: Behovet av att få fram information som är lättillgänglig finns bland föreningslivet. Mycket information finns redan inom civila samhällets egna organisationer. Men för de grupper som är fristående organisationer kan informationen vara svår att hitta. Behovet av uppdateringen av guiden tas upp av utredningen och förslaget är ett formaliserat samarbete mellan parterna. Detta måste ses som ett uppdrag utanför den vanliga verksamheten för civila samhällets organisationer. Ideell kulturallians anser att ett sådant uppdrag skall generera ersättning för civila samhällets representanter. Det bör beräknas in i kostnaden för förslaget.

För Våra Gårdar

Stockholm 8/7 2016.

Thomas Olli, VD

Våra Gårdar remissvar SOU 2016:13

E-post; thomas.oli@varagardar.se